

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์การเล่าเรื่องทางโทรทัศน์ในรายการสัมภาษณ์" ได้อาศัยหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยดังนี้คือ

1. ทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Theory)
2. แนวคิดเกี่ยวกับการเข้ารหัส (The Codes of Television)
3. แนวคิดรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์

ทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Theory)

ทฤษฎีการเล่าเรื่องมีแนวคิดว่า มนุษย์เป็นนักเล่าเรื่อง การตัดสินใจและการสื่อสารของมนุษย์ขึ้นอยู่กับ "เหตุผลที่ดี" (Good Reason) ซึ่งแตกต่างกันไปตามสถานการณ์รูปแบบการสื่อสาร และสื่อเหตุผลที่ดีจะถูกควบคุมโดยภูมิหลังของบุคคล วัฒนธรรม ลักษณะนิสัย และอิทธิพลของภาษา ความมีเหตุผลของเรื่องราวที่เล่าเรื่องขึ้นอยู่กับธรรมชาติของผู้เล่าเรื่องที่จะตระหนักถึงความน่าจะเป็น องค์ประกอบที่ทำให้เรื่องราวประติดประต่อกัน ความเคยชินในการทดสอบ ความถูกต้อง รวมทั้งการเลือกสรรเรื่องราวเพื่อสร้างความเพลิดเพลิน ทฤษฎีนี้จึงมองว่าการสื่อสารของคนเราเป็นการเล่าเรื่องหรือการบรรยายทั้งสิ้น โดยผู้เล่าเรื่องทำหน้าที่เป็นผู้ประพันธ์หรือร่วมประพันธ์เรื่องราวที่นำมาเล่านั้น ผู้เล่าเรื่องจะเป็นผู้สร้างสรรค์เรื่องราวขึ้นใหม่จากเรื่องที่มีอยู่เดิมมากกว่าจะอ่านไปตามบท อันเป็นการย้ำว่ามนุษย์เรามีส่วนร่วมเต็มที่ในการสร้างข่าวสาร (John Fiske, 1987 : 65)

ทฤษฎีการเล่าเรื่องมีต้นกำเนิดมาจากสหภาพโซเวียตในช่วงปลายทศวรรษที่ 20 โดยการรวบรวมจากศาสตร์ต่างๆหลายสาขาวิชา ทั้งทางด้านภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา จากกลุ่มนักภาษาศาสตร์ นักวิจารณ์วรรณกรรม ที่ทำงานร่วมกันเพื่อวิเคราะห์ถึงโครงสร้างการเล่าเรื่อง

จนกระทั่งปลายทศวรรษที่ 60 ต่อเนื่องถึงทศวรรษที่ 80 งานในสาขานี้ได้ถูกสังเคราะห์ขึ้นถูกตีพิมพ์แพร่หลาย และในที่สุดถูกพัฒนาขึ้นเป็นสาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบันการศึกษา

Fisher (1984,1989) ได้เสนอทฤษฎีไว้ว่า การสื่อสารของมนุษย์เป็นการเล่าเรื่องซึ่งประกอบไปด้วยศิลปะการพูด การตีความ การประเมินคุณค่าของข่าวสาร โดยประเมินว่ามีอะไรบ้างที่เปิดเผยได้ และเรื่องใดมีความหมายต่อผู้ฟัง มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีศิลปะ และการสื่อสารเฉพาะส่วนที่เป็นจุดเด่นของเนื้อหา การพูดหรือการเล่าเรื่องร่าเริงนั้นมุ่งเชิญชวนให้ผู้ฟังเชื่อ และมีปฏิกริยาตอบต่อ ดังนั้นในการเล่าเรื่องจึงเป็นการปฏิสัมพันธ์ เป็นกิจกรรม ศิลปะ และรูปแบบหรือวิธีการในการแสดงออกของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยเหตุผลที่ต้อยบนพื้นฐานความถูกต้อง มีการโน้มน้าวใจ และมีการแสดงรวมอยู่ด้วย

Mac Intyre (1984) กล่าวว่า การเล่าเรื่องทำให้เราสามารถเข้าใจการกระทำของคนอื่น เพราะชีวิตของเราทุกคนใช้การเล่าเรื่อง เพื่ออธิบายสิ่งต่างๆรอบๆตัวเรา และเราก็เข้าใจเรื่องราวต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเราจากการเล่าเรื่องเช่นกัน

Lucaites & Condit (1985) กล่าวว่า การเล่าเรื่องเป็นตัวกลางในการทำความเข้าใจเรื่องราวต่างๆของมนุษย์ การเล่าเรื่องจะถูกนำมาใช้ในอรรถกถาทุกรูปแบบและในทุกสื่อ นับตั้งแต่การสนทนาในชีวิตประจำวัน การเทศน์ นวนิยาย โฆษณา การรายงานข่าว และ ละคอนโทรทัศน์

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง หรือ Narratology ทิลลี (1991) อธิบายไว้ว่าเป็นการ "ก้าวข้ามจากการศึกษาเนื้อหาไปสู่ความสนใจในโครงสร้างของการเล่าเรื่อง (Structure) และวิธีการเล่าเรื่อง (Process) ของสื่อแต่ละชนิด" ซึ่งประเภทของการเล่าเรื่องที่ได้รับการนำมาศึกษามีอยู่หลายชนิด มีทั้งนิทาน นวนิยาย การรายงานข่าว รวมทั้งภาพยนตร์

เมื่อนำทฤษฎีการเล่าเรื่องมาใช้ในงานโทรทัศน์จึงต้องพิจารณาถึง

1. ข้อจำกัดของทฤษฎีเมื่อถูกใช้เป็นเครื่องมือ งานทางโทรทัศน์จะต้องเกี่ยวข้องกับ การเล่าเรื่อง และโครงสร้างการเล่าเรื่อง อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และหลายครั้งในการเล่าเรื่อง เนื้อความหนึ่งๆ อาจไม่ครอบคลุมถึงที่มาของเนื้อหาตลอดจนผลกระทบทางจิตวิทยา และทางสังคมที่เกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์

2. จะต้องเข้าใจว่าในความเป็นจริงการเล่าเรื่องมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อธุรกิจโทรทัศน์ เช่นในรายการโทรทัศน์ของสหรัฐอเมริกาเกือบทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นด้านบันเทิง ได้แก่ การ์ตูน ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์โทรทัศน์ ละครชุด เหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับการเล่าเรื่องทั้งสิ้น และยังไปกว่านั้นรายการประเภทอื่นๆ ได้แก่ รายการเพื่อการศึกษา การวิเคราะห์ การรายงานข่าว หรือในงานโฆษณา ก็ใช้การเล่าเรื่องเพื่อขยายผลในส่วนของข้อดีของผลิตภัณฑ์ที่โฆษณา มีวสิควิดีโอใช้การเล่าเรื่องออกมาเป็นเนื้อหาเพื่ออธิบายถึงเนื้อเพลง รายการสารคดีธรรมชาติต่างก็ใช้การเล่าเรื่องมาดำเนินเรื่อง ไม่เว้นแม้แต่รายการเกมโชว์ รายการออกกำลังกาย การวิเคราะห์ข่าว รายการทอล์คโชว์ หรือแม้แต่การแข่งขันกีฬา ผู้บรรยายอาจบอกเล่าเรื่องราวนอกจากการรายงานผลการแข่งขันที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อาจทำวความถึงประวัติการแข่งขัน หนทางสู่ชัยชนะ หรือการพ่ายแพ้ในอดีตของทีมกีฬาก็ได้ ดังนั้นการเล่าเรื่องจึงไม่เป็นเพียงการกล่าวถึงเนื้อหาแต่ยังขยายความถึงเรื่องราวต่างๆที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบการเล่าเรื่อง

1. เนื้อเรื่อง (Story) หมายถึง "เกิดอะไรขึ้นกับใคร"
2. วาทกรรม (Discourse) หมายถึง "เรื่องราวถูกบอกกล่าวอย่างไร"
3. การจัดลำดับตารางเนื้อหา (schedule) หมายถึงวิธีการที่เนื้อเรื่องและการเล่าเรื่องได้ถูกจัดวางเนื้อหาไว้ตามลำดับของวิธีการที่จะเล่าและส่งผลต่อเรื่องราวนั้นอย่างไร

1. เนื้อเรื่อง (Story)

Shlomith Rimmon Kenan (1992) ให้คำนิยามของเนื้อเรื่องว่า "ลำดับของเหตุการณ์ที่ถูกจัดวางขึ้นตามลำดับของเวลา" และให้คำนิยามคำว่าเหตุการณ์ว่า "การเปลี่ยนแปลงจากสภาวะการณหนึ่งไปสู่อีกสภาวะการณหนึ่ง" ส่วน Tzvetan Todorov (1992) ให้คำนิยามที่ต่างไปว่า "เหตุการณ์และเรื่องราว คือการเปลี่ยนแปลงจากภาวะสมดุลหรือดุลยภาพไปสู่ภาวะที่ไม่สมดุลย์จากนั้นกลับสู่ภาวะดุลยภาพใหม่" ตัวอย่างคือ สายการบินยูไนเต็ดแอร์ไลน์นำเสนอเรื่องความรักระหว่างแม่และลูกสาว (ภาวะสงบสุข - Equilibrium) แม่ไปส่งลูกสาวที่ศูนย์เลี้ยงเด็กและเดินทางโดยเครื่องบินไปประชุมที่นิวยอร์ก (ภาวะไม่ปกติ - Disequilibrium) ตอนเย็นแม่เดินทางกลับมารับลูกที่ศูนย์เลี้ยงเด็ก (ภาวะสงบสุขอีกครั้ง - New Equilibrium) ซึ่งทั้งสองคำนิยามนี้บ่งชี้เป็นนัยว่า เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นต้องมีที่มาจะไม่เกิดขึ้นเองในภาวะสุญญากาศ

Seymore Chatman ได้จัดกลุ่มของสิ่งที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ และเรียกว่าสภาพความเป็นอยู่แวดล้อม (Existents) คือทั้งเหตุการณ์ และสภาพความเป็นอยู่แวดล้อม เป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญของการสร้างเรื่องราวและเนื้อหา โดยที่ในโลกความเป็นจริงเหตุการณ์ต่างๆจะเกิดขึ้นแบบสุ่ม แต่เรื่องราวจะถูกจัดให้เชื่อมต่อกัน เช่น เมื่อเหตุการณ์ X เกิดขึ้น ก็จะมีผลให้เกิด y หรือเพราะ y เกิดจึงมี z เป็นต้น ในทางโทรทัศน์ได้ใช้วิธีดังกล่าวในการเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นตามลำดับต่อเนื่อง โดยอาศัยพฤติกรรมของผู้ชมที่จะเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นลำดับ เช่น การโฆษณาสินค้าชนิดหนึ่ง มีภาพผู้แสดงนอนมีอาการเป็นหวัดและรู้สึกไม่สบาย จากนั้นหยิบยาซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องการโฆษณามาใช้ จากนั้นก็แสดงภาพว่าเมื่อรับยาแล้วก็นอนหลับสบายและอาการดีขึ้น เป็นการเล่าเรื่องตามลำดับและสามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างตรงไปตรงมา

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับนั้นไม่จำเป็นต้องมีความสำคัญเท่ากัน ความสำคัญอาจลดหลั่นกันได้ตามความก้าวหน้าของเนื้อหา หรือจุดสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเกิดของเหตุการณ์ และเหตุการณ์ต่างๆอาจเป็นส่วนประกอบย่อย (Minor) ที่มีลักษณะสำคัญไม่มากนักและเกิดขึ้นซ้ำๆเช่นในการโฆษณายาบรรเทาหวัดข้างต้น จุดสำคัญของเหตุการณ์ก็คือส่วนที่ดึงดูดใจจะกินยา ส่วนที่หยิบยาขึ้นมาและเปิดขวดเป็นเพียงเหตุการณ์ย่อยๆ

เนื้อเรื่องที่สร้างขึ้น เหตุการณ์ไม่ได้เกิดขึ้นตามบุญตามกรรม หรือแบบสุ่มตัวอย่าง (Random) จากการศึกษางานวิจารณ์ต่างๆ พบว่าเนื้อเรื่องมีโครงสร้างในการจัดวางโดยอริสโตเติลเป็นคนแรกที่ได้ชี้ให้เห็นโครงสร้างเนื้อเรื่องที่มีการใช้เสมอ จากเนื้อเรื่องในแนวโศกนาฏกรรมที่การเล่าเรื่องต้องมีการลำดับเรื่องราว เช่น การเริ่มต้นเหตุการณ์ การเข้าสู่เนื้อหาสำคัญของเรื่อง การจบเรื่อง นับศตวรรษมาแล้วที่นักเขียนบทละคร และนักเขียนนวนิยายชาวเยอรมัน Gustav Freytag ได้จัดวางโครงสร้างเหล่านี้อย่างละเอียดและเรียกว่า Dramatic Triangle ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสูตรสำเร็จของโครงสร้างบทละคร ที่เริ่มด้วยการเปิดให้เห็นสถานภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อด้วยการขึ้นสู่เหตุการณ์ที่ผันแปรต่างๆและยังเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นจนถึงจุดสูงสุดหรือจุดไคลแมกซ์ของเหตุการณ์ หลังจากนั้นความเข้มข้นได้ลดลงและมีการแก้ปัญหาของวิกฤตได้เสร็จสิ้นเข้าสู่สถานการณ์ใหม่โดยสามารถจัดแบ่งได้ ดังนี้

องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของเนื้อเรื่อง (Story) คือ

1. โครงสร้างการเล่าเรื่อง (Narrative Structure)
2. กำหนดเรื่อง (Plot)
3. แก่นความคิดหลัก (Theme)

1. โครงสร้างการเล่าเรื่อง (Narrative Structure) มีรูปแบบดังนี้

1.1 บทบาทของผู้ถูกสัมภาษณ์ (Characters) ขึ้นอยู่ที่ผู้เขียนสคริปต์ว่าจะกำหนดบทบาทของผู้ถูกสัมภาษณ์อย่างไร (Definition, Role & Function, Relation) ซึ่งเมื่อได้กำหนดบทบาทแล้วสิ่งที่ตามมาคือต้องหาสิ่งที่จะมาเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ในการเสริมบทบาทนั้น ให้เด่นชัดขึ้น

1.2 การปรากฏตัวของผู้ที่เกี่ยวข้อง (Existents of Characters and Setting) เมื่อได้มีการกำหนดบทบาทของผู้ถูกสัมภาษณ์แล้ว ก็จะมีการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องหรืออุปกรณ์เสริมต่างๆมาเพื่อใช้ยืนยัน และบ่งบอกว่าบุคคลนั้นเป็นไปตามที่ได้มีการกำหนดบทบาทไว้

1.3 ความสัมพันธ์ของเรื่อง (The relation in the story) โดย 3 รูปแบบดังนี้

1.3.1. การจัดลำดับตามเหตุการณ์ (Chronological) ตามเวลาที่เกิดขึ้น เช่น ตั้งแต่เกิด วัยเด็กเรียนหนังสือ จนถึงช่วงวัยทำงาน เป็นต้น

1.3.2. ผลกระทบที่เกิดขึ้น (Cause - Effect) โดยดูว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีผลกระทบเช่นไร และยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องมาเสริมโดยไม่ได้มีการเรียงลำดับตามเหตุการณ์ที่เกิดก่อนหรือหลัง

1.3.3. การแก้ปัญหาหลังจากมีเหตุการณ์เกิดขึ้น (Problem - Resolve)

1.4 การสรุปเรื่อง ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ว่าเหตุการณ์นั้นจะมีวิธีการสรุปเรื่องเช่นไร ขึ้นอยู่แต่ละรายการด้วยเช่นกัน ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ การสรุปเรื่องแบบปิด (Closing) ที่มักจะสรุปเรื่องในแนวที่ว่าเมื่อตกอยู่ในความประมาทแล้วต้องพบจุดจบที่ไม่ดีแน่นอน โดยไม่คิดว่าจะมีการสรุปในรูปแบบส่วนรายการบางรายการนั้นจะสรุปเหตุการณ์ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าที่จะสรุปไปในแนวทางที่สังคมคิด เรียกการสรุปเรื่องแบบนี้ว่าแบบเปิด (Opening)

2. กำหนดเรื่อง (Plot) หลังจากมีโครงสร้างการเล่าเรื่องแล้ว ผู้เขียนบทจะเขียนบทตามโครงสร้างที่ได้วางไว้ แล้วจึงมากำหนดเรื่องว่าการเปิดเรื่อง การเข้าเรื่องเพื่อสู่ไคลแมกซ์จน

มีความแตกต่างกับการสื่อสารทางวรรณคดีที่ใช้การสื่อสารด้วยตัวอักษรบนกระดาษ ขณะที่สื่อโทรทัศน์และสื่อภาพยนตร์สื่อสารด้วยภาพที่ให้ความหมายมากกว่าตัวอักษร อาจกล่าวได้ว่าเนื้อเรื่องทางโทรทัศน์สามารถให้ความหมายทางตัวละครคนได้มากมายทีเดียว

2. วาทกรรม (Discourse)

แนวคิดเรื่องวาทกรรมนี้มีนักวิชาการหลายคนได้อธิบายความหมายของวาทกรรมว่า หมายถึง "ภาษาที่ถูกนำมาใช้" หมายความว่า ผู้คนในสังคมต้องการทำตามที่วาทกรรมกำหนดในชีวิตประจำวันโดยที่หลีกเลี่ยงได้ยาก ภาษาที่ถูกนำมาใช้ในชีวิตประจำวันไม่ได้หมายถึงเฉพาะในการพูดหรือเขียนเท่านั้น พฤติกรรมของคนในสังคมก็น่าที่จะถือว่าเป็น "ภาษา" ชนิดหนึ่งได้เช่นกัน

คุณลักษณะที่มีเอกภาพของวาทกรรมมิได้ขึ้นอยู่กับความหมาย หรือความตั้งใจของผู้ใช้ภาษาแต่ประการใด แต่ขึ้นอยู่กับตรรกภาษาในวาทกรรมนั่นเอง อย่างไรก็ตามมิได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของวาทกรรมเพียงอย่างเดียว "การปฏิบัติการทางวาทกรรม" (Discursive Apparatus) นั้น ยังต้องมีสัมพันธ์กับสถานการณ์ และบทบาทของผู้นำเสนอความจริงด้วยว่าผู้นำเสนอมีสถานการณ์ทางสังคมอย่างไร (ธเนศ วงศ์ยานนาวา อ้างถึงใน วิไล สมพันธ์, 2536)

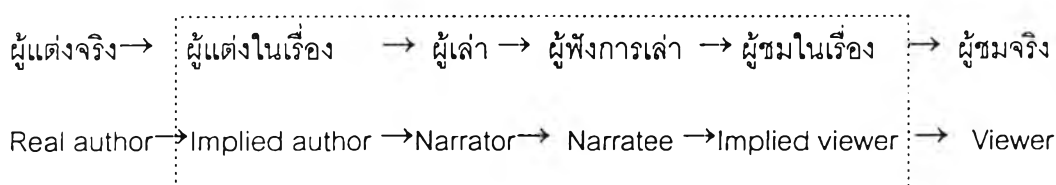
Guy Cook (อ้างถึงใน วิไล สมพันธ์, 2536) ได้ให้คำนิยาม วาทกรรมเอาไว้ว่า วาทกรรมคือปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทกับบริบท (Text and Context) ในลักษณะที่ผู้ร่วมการสื่อสารรับรู้ความหมาย

การมีส่วนร่วม (Participants)

การเล่าเรื่องถือเป็นการกระทำที่มีการสื่อสารกับผู้อื่น ดังนั้นการเล่าเรื่องไม่ใช่มีเพียงเรื่องที่เล่าเท่านั้น แต่รวมถึงบุคคลที่เป็นผู้เล่าและผู้ฟัง ซึ่งแนวคิดการเล่าเรื่องจะมุ่งเน้นที่องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมที่มีการแลกเปลี่ยนกันระหว่างกัน จากการกล่าวอ้างเมื่อหลายปีก่อนของ Robert Scholes และ Robert Kellogg (1992) ว่ารูปแบบการเปลี่ยนถ่ายของการเล่าเรื่องจากอดีตมาจนถึงปัจจุบันคือ เดิมรูปแบบการเล่าเรื่องคือเมื่อคนหนึ่งนั่งเป็นผู้ฟัง และมีคนได้ทำหน้าที่ในการเล่าเรื่องเทพนิยายต่างๆ ต่อมาได้ย้ายไปสู่การเล่าเรื่องทางผ่านอักษรสถานการณ์ต่างๆก็ซับซ้อนมากขึ้น เพราะแทนที่จะเป็นการฟังคนเล่าอย่างเดียว ได้กลายมาเป็นการอ่านจาก

ตัวหนังสือที่พิมพ์เป็นเล่มโดยมีนักแต่ง นักประพันธ์ขึ้นเลียนแบบเหมือนเป็นคนเล่าเรื่อง ซึ่งเรียก
 ว่าเป็น นักเล่า โดย Robert C. Allen (1992) ได้นำแนวคิดของการแบ่งประเภทของผู้ร่วม
 รายการในสื่อสิ่งพิมพ์ของ Sarah Kozloff (1992) มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ภาพยนตร์และ
 โทรทัศน์ว่า ผู้เล่านับมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อเรื่องที่ถูกเล่า Sarah Kozloff ได้แบ่งความ
 สัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับเรื่องที่ถูกเล่าว่ามีสองลักษณะคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับเรื่องที่ถูกเล่า
 และผู้เล่ากับการให้ความหมายกับเรื่องที่ถูกเล่า ซึ่งตัวแปรของความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถแบ่ง
 ออกเป็น 6 ประการคือ

เนื้อเรื่อง

1. ตัวตนที่แท้จริงของนักเขียน (Real aAuthor) หมายถึง ผู้เขียนจริงๆที่เป็นมนุษย์มี
 เลือดเนื้อในโลกความเป็นจริง เช่น Samuel Crement ผู้แต่งเรื่อง ทอม ซอเยอร์ ผจญภัย (The
 adventure of Tom Sawyer) ซึ่งเป็นเรื่องราวการผจญภัยของเด็กผู้ชายที่มีชีวิตอยู่ในสวนกลาง
 ของอเมริกาแถบแม่น้ำมิสซิสซิปปีในราว 100 ปีที่ผ่านมา โดย Samuel Crement เป็นชื่อนาม
 สกุลจริงของผู้แต่ง

2. นักเขียนโดยนัยยะ (Implied author) หมายถึง ผู้เขียนตามความรู้สึกของผู้อ่าน เช่น
 เรื่อง The Adventure of Tom Sawyer ผู้เขียนที่อยู่ในจินตนาการของผู้อ่านคือ Mark Twain ซึ่ง
 เป็นนามปากกาของ Samuel Crement ซึ่งผู้อ่านได้สร้างจินตนาการว่า Mark Twain เป็นคนรัก
 การผจญภัยจึงถ่ายทอดออกมาเป็นเรื่องราวการผจญภัยของ ทอม ซอเยอร์

3. ผู้บอกเล่าเรื่องราวในเนื้อเรื่อง (Narrator) จากเรื่องการผจญภัย ของ ทอม ซอเยอร์
 ผู้เขียนได้ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านสายตาและการกระทำของตัวละครอีกตัวหนึ่งคือ ฮัคเคิลบerrี
 Finn ซึ่งเป็นเด็กผู้ชายที่เป็นเพื่อน ของ Tom เป็นผู้เล่าเรื่องราวการผจญภัย ของ Tom

4. ผู้รับฟังเรื่องราวในเนื้อเรื่อง (Narratee) หมายถึง ผู้รับฟังในเรื่องที่ผู้เล่าในเรื่องเป็นคนถ่ายทอดให้ เช่น ในเรื่อง The Adventure of Tom Sawyer ผู้รับฟังในเรื่องได้แก่คนที่ Hucklerberry เล่าให้ฟัง เช่น คุณป้าของ Hucklerberry เป็นต้น

5. ผู้อ่านโดยนัยยะ (Implied reader) หมายถึง ผู้อ่านที่ผู้เขียนคิดว่าจะนำเสนอเรื่องราวให้ได้รับรู้ โดยไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นใคร

6. ตัวตนที่แท้จริงของผู้รับ (Real reader) หมายถึง ผู้อ่านจริงๆ ที่มีเลือดเนื้อ เป็นคนที่อ่านเรื่องนั้น

จากแบบจำลองผู้ร่วมกระบวนการเล่าเรื่อง ทั้ง 6 ส่วนนี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเล่าเรื่องทางโทรทัศน์ เช่น ในภาพยนตร์โทรทัศน์ ชุด สตาร์เทร็ค ซึ่งเป็นการผจญภัยของลูกเรือสำรวจอวกาศที่ชื่อว่า USS Enterprise ผู้ชมอาจไม่รู้ว่าใครคือผู้เขียนที่แท้จริง แต่ผู้เขียนโดยนัยยะอาจหมายถึงทีมงานผู้สร้าง หรือผู้เขียนบทภาพยนตร์ ผู้บอกเล่าเรื่องก็คือตัวละครเอก หรือเสียงบรรยายที่แทรกเข้ามา ส่วนผู้รับฟังในเรื่องอาจเป็นตัวละครอีกตัวในเรื่อง ผู้ชมโดยนัยยะ ก็อาจหมายถึงกลุ่มผู้ชมที่ผู้สร้างคาดว่าเป็นกลุ่มผู้ชมเป้าหมาย ผู้ชมที่แท้จริงก็คือผู้ชมที่นั่งชมรายการดังกล่าวจริง อย่างไรก็ตามในการผลิตงานทางโทรทัศน์ซึ่งเป็นการผลิตในนามของบริษัท หรือทีมงาน ซึ่งต่างกับนวนิยายที่มีผู้เขียนเพียงคนเดียว ดังนั้นผู้ชมโทรทัศน์จึงไม่ได้สนใจว่าใครเป็นผู้เขียนเรื่องที่แท้จริง ใครเป็นผู้เขียนโดยนัยยะเช่นเดียวกับนวนิยาย การเล่าเรื่องทางโทรทัศน์จะให้ความสำคัญกับผู้เล่าเรื่อง (Narrator) และผู้รับการถ่ายทอดเรื่อง (Narratee) มากกว่าขั้นตอนอื่นๆ

ผู้แต่งโดยนัยยะ (Implied Author) ของรายการโทรทัศน์ทางโทรทัศน์ เช่นเดียวกับนวนิยายที่ไม่มีตัวตนที่แท้จริงแต่ในความหมายจริงแล้ว ผู้แต่งโดยนัยยะคือโครงสร้างของเนื้อหา เพราะในความรู้สึกของคนดูก็ทราบดีว่าองค์กรมีอิทธิพลอยู่เบื้องหลังการผลิตรายการโทรทัศน์ รายการโทรทัศน์หลายรายการมีธรรมเนียมนิยมในการปฏิบัติ จึงยากที่จะให้คำนิยามความรู้สึกออกมาเป็นรูปร่าง เช่น ถ้านำเสนอเรื่องของ FBI ต้องเสนอลักษณะบุคคลที่เชื่อมั่นในกฎหมาย อยู่ในกฎเกณฑ์ เป็นมืออาชีพ และไม่มีอารมณ์ขัน เป็นต้น

เกิดคำถามมากมายถึงการนำเสนอสภาพแวดล้อมที่ปรากฏในภาพยนตร์และโทรทัศน์ ต่อทฤษฎีการเล่าเรื่องตามแบบจำลองผู้เล่าคือผู้ที่เป็นคนพูด ภาพยนตร์ และโทรทัศน์ใช้

กระบวนการของชุดการเคลื่อนไหวของภาพและการบันทึกเสียง พบว่าการนำเสนอแบบนี้มีในบางกลุ่ม บางช่องทาง บางคนหรือบางสิ่งได้ถูกเลือกนำเสนอตามรูปแบบการใช้มุกล้อ สร้างความทันสมัยด้วยการใช้แสง เสียงประกอบ และดนตรี เหล่านี้ล้วนมีส่วนในการเล่าเรื่องทางภาพยนตร์และโทรทัศน์

พบว่ามีโทรทัศน์มีการใช้รูปแบบนี้ในการเล่าเรื่อง เช่น ในฉากสุดท้ายของ Roseanne ที่เปิดด้วยภาพ Close-up ถ่ายให้เห็นภาพอัลบั้มเพลงของ Wayne Newton และภาพเทียนที่กำลังส่องแสง 2 เล่ม ต่อมากล้องได้ถ่ายแพนขึ้นเพื่อเปิดตัว Dan และ Roseanne กำลังเดินร่ำอยู่ ภาพการเคลื่อนไหวเหล่านี้ต้องการ เล่าเรื่องแก่คนดูว่า ทั้ง 2 คนกำลังคิดถึงชื่อของลาสเวกัส จึงได้จัดให้เป็นช่วงเย็นที่พิเศษของทั้ง 2 คน โดยเปิดเพลงแนวโรแมนติคแบบสดใส (เพลงในภาพยนตร์และโทรทัศน์ เป็นช่องทางสำคัญช่องทางหนึ่งในการเล่าเรื่องที่จะพูดสื่อความถึงผู้ชมโดยไม่ต้องมีเสียงพูด) สิ่งนี้นับว่าเป็นเทคนิคการเล่าเรื่องวิธีหนึ่ง ในการใช้ส่วนประกอบหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง

Robert Allen ได้พัฒนาแนวคิดเรื่องผู้รับฟังในรายการโทรทัศน์ในหลายรูปแบบ ในแนวคิดเรื่อง ผู้รับฟัง (Narratee) ที่มีประโยชน์มากต่อการศึกษาโทรทัศน์ เพราะในการผลิตรายการโทรทัศน์มักมีการนำผู้รับฟัง หรือนำผู้ชม (Audiences) มาในห้องส่งของรายการเกมโชว์ ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ชมทางบ้าน ซึ่งผู้ชมในห้องส่งมีส่วนในการสร้างบรรยากาศของรายการให้ผู้ชมทางบ้านรู้สึกร่วมไปด้วย เช่น มีการปรบมือส่งเสียงเชียร์ตอบสนองทันที สำหรับผู้ผลิตรายการบางรายมีทางเลือกใหม่เพื่อตัดปัญหายุ่งยากที่เกิดจากการเชิญผู้ชมในห้องส่งมา โดยใช้เสียงหัวเราะที่มีการบันทึกเสียงแล้วมาใส่แทน

ในรายการบางประเภทผู้รับการถ่ายทอดเรื่องก็คือหนึ่งในทีมงาน เช่น การรายงานข่าวได้ตอบกันระหว่างนักข่าวที่อยู่ในเหตุการณ์นอกสถานที่ที่ไม่ได้บอกโดยตรงแก่ผู้ชมทางบ้านแต่เป็นการรายงานตรงต่อกับผู้ประกาศข่าวในห้องส่ง ซึ่งผู้ประกาศข่าวในห้องส่งยังต้องทำหน้าที่ผู้รับการถ่ายทอด ซึ่งจะคอยรับฟังและทำความเข้าใจเรื่องพร้อมทั้งตั้งคำถามที่คิดว่าเป็นคำถามแทนใจผู้ชมทางบ้านกับนักข่าวผู้เล่าเรื่อง ผู้รับฟังการเล่าเรื่องประเภทนี้เรียกว่า Perfect Listener โดยผู้ชมทางบ้านถือว่าเป็นผู้ลอบฟังการสนทนาเหล่านี้อยู่ทางบ้าน

สำหรับ ผู้ชมในเรื่อง (Implied viewer) ในการเล่าเรื่องทางโทรทัศน์ หมายถึง ผู้ชมที่ผู้ผลิตคาดว่าเป็นกลุ่มผู้ชมเป้าหมาย เช่น โฆษณาเบียร์ กลุ่มเป้าหมายที่ผู้ผลิตต้องการสื่อถึงคือ

ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ ไม่ใช่กลุ่มที่ไม่ดื่ม กล่าวโดยย่อคือในเชิงธุรกิจแต่ละชนิดได้สร้างสรรคเพื่อผู้ชมในเรื่องหรือผู้ที่สนใจในสารเท่านั้น

สำหรับ ผู้ชมทางบ้าน (Real viewer) หมายถึง ผู้ชมที่มีเลือดเนื้อนั่งชมอยู่หน้าจอโทรทัศน์ อย่างไรก็ตามทั้ง โรเบิร์ต แอลเลน (Robert Allen) และ จอห์น ฟิสค์ (John Fiske) มีการอภิปรายว่า ไม่มีอะไรที่เป็นเรื่องธรรมดาหรือไม่มีปัญหาเกี่ยวกับผู้ชม "จริง" ที่ยุ่งเกี่ยวกับการเล่าเรื่องทางโทรทัศน์หรือเกี่ยวกับขั้นตอนต่างๆของเรื่องที่แต่งขึ้นตามชีวิตประจำวันของประชาชน (มิติทางสังคมระหว่างความสัมพันธ์มนุษย์นั้นมีความสำคัญเกี่ยวข้องต่อการเล่าเรื่องทางโทรทัศน์ อย่างไรก็ตามการตรวจสอบของพวกเขายังห่างไกลกับทฤษฎีการเล่าเรื่อง)

แบบจำลองของการมีส่วนร่วมของการเล่าเรื่องช่วยสร้างความเข้าใจต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ โดยเฉพาะรูปแบบบางอย่างที่ที่พบบ่อยคือ - สื่อมวลชนนิยมใช้ "การสื่อสารตรง" (Direct address) ในสื่อโทรทัศน์ จากความคิดเห็นของ Robert Allen กล่าวว่า "เป็นศิลปะการพูดวิธีหนึ่งของรายการโทรทัศน์ (Rhetorical mode) นั่นเพราะการสื่อสารตรงมักเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อมีบางคนปรากฏตัวทางโทรทัศน์ เช่น ผู้สื่อข่าว พิธีกรรายการทอล์คโชว์ พิธีกรในละครตอนชุด กลุ่มคนเหล่านี้มักหันหน้าเข้าหากล้อง และพูดเนื้อหาเพื่อสื่อตรงถึงผู้ชมทางบ้านเลย ซึ่งในการกระทำเช่นนี้ทำให้แบบจำลองการมีส่วนร่วม 6 ส่วนได้ลดเหลือเพียง 2 ส่วนคือผู้ถ่ายทอดและผู้ชมทางบ้าน เช่น เมื่อ Dan Rather หันหน้าพูดกับกล้องเพื่อรายงานข่าวช่วงเย็น เขาได้ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้เขียนจริง ผู้เขียนโดยนัยยะ ผู้เล่าเรื่องในโทรทัศน์ โดยผู้ชมทางบ้านที่นั่งดูโทรทัศน์ในขณะนั้นจะกลายเป็น ผู้ฟัง ผู้ชมในเรื่อง และ ผู้ชมที่แท้จริง

เมื่อแตกเหลือผู้มีส่วนร่วมเพียง 2 ส่วนนั้นลองย้อนพิจารณาถึงการเล่าเรื่องแบบดั้งเดิมคือ ผู้เล่าเป็นผู้เล่าเรื่องเอง โดยมีผู้ฟังนั่งฟังอยู่ใกล้ๆ นับว่ามีลักษณะคล้ายกันเพราะมีการสื่อสารเพียง 2 ส่วนเช่นกัน ในหนังสือ Reading Television ของ จอห์น ฟิสค์ (John Fiske) และ จอห์น ฮาร์ทลีย์ (John Hartley) อ้างถึง "หน้าที่ผู้เขียนบทของโทรทัศน์" พวกเขาแย้งว่าโทรทัศน์มีหน้าที่รับใช้สังคมเช่นเดียวกับนักกวีของชาวเผ่าเช่นเดียวกับโฮเมอร์ ที่เป็นผู้แต่งมหากาพย์เกี่ยวกับวีรบุรุษและวีรกรรมต่างๆของพวกเขา ซึ่งเหล่านี้ก็มีความคล้ายกัน โทรทัศน์เป็นผู้นำคุณค่าอำนาจทางวัฒนธรรมและภาพลักษณ์ทางสังคม ซึ่ง ซารา คอสรอฟได้แนะนำว่าสื่อกลางนับเป็นนักประพันธ์ด้วย ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีจะเจริญไปเพียงใด ก็ยังพบบ่อยว่ามีการเลียนแบบประเพณีและเหตุการณ์ต่างๆของเรื่องเล่าเป็นส่วนใหญ่ (เช่น การร้องเพลงของนักร้องผ่านโทรทัศน์ที่มีการสื่อตรงถึงผู้ชมทางบ้าน)

ลักษณะของผู้บรรยาย (ผู้เล่าเรื่อง)

ทฤษฎีการเล่าเรื่องสามารถช่วยวิเคราะห์การเล่าเรื่องทางโทรทัศน์ เพราะในศาสตร์นี้ได้แยกพิธีกร (Host) ออกไม่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของผู้เล่าเรื่องและโลกที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่า ในการเล่าเรื่องทางโทรทัศน์สามารถสรุปลักษณะผู้เล่าเรื่องเข้ากับลักษณะของเรื่องราวที่เล่าผ่านบุคลิกภาพหรือบทบาทของผู้เล่าที่เรียกว่า Diegesis โดยสรุปได้ว่า มี 6 ลักษณะดังนี้

1. Homodiegetic คือผู้เล่าที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เล่า เช่น เป็นตัวละครตัวหนึ่งในเรื่องที่เล่าโดยเล่าเรื่องจากประสบการณ์ที่ตนเองได้สัมผัส สำหรับ Hetrodiegetic คือผู้เล่าที่เล่าเรื่องที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เล่า ซึ่งผู้เล่าที่เป็น Hetrodiegetic จะเล่าเรื่องอย่างเป็นกลางมากกว่าผู้เล่าแบบ Homodiegetic ซึ่งมักมีอารมณ์ร่วมไปกับเรื่องและอาจเล่าเรื่องจากมุมมองของตนเพียงอย่างเดียว

2. การเล่าเรื่องที่มีผู้เล่าหลัก (Frame Narrator) คอยคุมการเล่าเรื่องทั้งหมด โดยที่จะมีผู้เล่ารายย่อยเล่าเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนโดยที่ผู้เล่าหลักจะเป็นผู้สรุปให้เห็นภาพรวมของเรื่องทั้งหมดเพื่อให้ผู้ชมได้ทราบเรื่องทั้งหมดอย่างสมบูรณ์ โดยผู้เล่าหลักจะเล่าอย่างเป็นกลางเหมือนไม่ได้เกิดขึ้นกับตนเอง : ผู้เล่ากล่าวเปิดนำทุกช่วงของละครตอน บอกข้อมูลให้ผู้ชมทราบ รวมทั้งวิจารณ์และสรุปภาพทั้งหมด ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับต่างๆในเรื่องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเล่าเช่นกัน โดยพวกเขาพยายามทบทวนความจำและเล่าตามความจริงที่ได้เจอแต่ละคนและผู้เล่าหลักเป็นผู้นำเรื่องราวทั้งหมดมาปะติดปะต่อ

3. ความเกี่ยวข้องของผู้เล่ากับเรื่องที่เล่า พิจารณาจากน้ำเสียงในการเล่า ความรู้สึกร่วมของผู้เล่ากับเรื่องที่เล่า โดยผู้เล่าที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เล่าจะใส่อารมณ์และความรู้สึกร่วมไปกับเรื่องที่เล่ามากกว่าผู้เล่าที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่อง

4. ความเป็นกลางในการเล่าเรื่อง โดยปกติผู้เล่ามักจะพยายามวางตนเป็นกลางในการเล่าเพื่อที่จะทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าเป็นเรื่องจริง แต่บางครั้งน้ำเสียงและท่าทางของผู้เล่าก็ทำให้การเล่านั้นขาดความเป็นกลางไปได้ เช่นผู้เล่าใส่อารมณ์ และแสดงสีหน้าเวลาเล่าถึงเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมที่ขัดต่อหลักศีลธรรม

5. ความน่าเชื่อถือของผู้เล่า วิธีที่จะดูว่าผู้เล่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด ให้ดูว่าเรื่องที่เล่า นั้นขัดต่อความรู้สึกของคนส่วนใหญ่หรือไม่ ถ้าไม่ขัดกับความรู้สึกของคนส่วนใหญ่แสดงว่าเรื่องที่เล่า นั้นมีความน่าเชื่อถือ

6. ผู้เล่าเล่าเรื่องอย่างรอบรู้ไปถึงจิตใจของตัวละครทุกตัวหรือไม่ และรู้ถึงทุกๆ การกระทำหรือไม่โดยดูได้จากวิธีการเล่าถ้าผู้เล่าจากมุมมองของตัวละครเพียงตัวเดียวแสดงว่าผู้เล่า ไม่ได้เล่าแบบรอบรู้ไปทุกๆ ด้าน แต่ถ้าเล่าเรื่องแบบรู้ถึงจิตใจของทุกๆ ตัวละคร (Omniscience) แสดงว่าเป็นการเล่าแบบผู้เล่ารอบรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น และจะเกิดขึ้นอย่างไร บางครั้งผู้เล่าเรื่องรู้ เรื่องที่เกิดขึ้นอย่างถ่องแท้ แต่ยังไม่ถ่ายทอดให้ผู้ชม จนกว่าเหตุการณ์จะอธิบายเรื่องราวของตัวเองออกมาทีละขั้น

เวลา (TIME)

คริสเตียน เมทซ์ (Christian Metz, 1992) กล่าวว่า " มีเวลาของสิ่งที่ถูกเล่าและเวลาของการเล่า...หน้าที่หนึ่งของการเล่าคือการสร้างสรรค์แบบแผนเวลาใดเวลาหนึ่งในแบบแผนของเวลาอื่นๆ" ด้วยธรรมชาติของเวลาที่คู่ขนานกันในการเล่าเรื่อง ได้ถูกพิจารณาให้มีลักษณะพิเศษที่สมควรนำมาศึกษาอย่างยิ่งนัก

การเล่าเรื่องตามปกติจะเป็นการเล่าเรื่องราวตามลำดับเวลา แต่การเล่าเรื่องทางโทรทัศน์นั้นไม่จำเป็นต้องเล่าตามลำดับเวลาที่เกิดขึ้นจริง โดยอาจจะเล่าย้อนกลับไปในอดีตหรือเล่าสลับไปมาก็ได้ และในการเล่าเรื่องทางโทรทัศน์ทำให้เรื่องที่มีระยะเวลาในการดำเนินเรื่องที่ ใช้เวลานานสามารถเล่าให้จบได้ในระยะเวลาเพียงไม่นาน และการเล่าเรื่องทางโทรทัศน์สามารถเล่าถึงเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันแต่คนละสถานที่สลับไปมาได้ โดยใช้เทคนิคด้านการตัดต่อของโทรทัศน์ ซึ่งมีส่วนสำคัญทำให้การเล่าเรื่องทางโทรทัศน์มีความน่าสนใจมากกว่าการเล่าตามลำดับเวลาทั่วไป ก่อนที่จะมีการประดิษฐ์โทรทัศน์ขึ้นภาพยนตร์ได้พัฒนาเทคนิคต่างที่ใช้บอกเวลาและเพื่อสร้างความน่าสนใจ เช่น การขึ้นตัวหนังสือบนหน้าจอ หรือ ถ่ายนาฬิกาตามสถานที่ต่างๆที่ตัวละครออกไปเพื่อบอกเวลา หรือการสื่อด้วยภาพต่างๆที่สร้างขึ้น (โดยการตัดต่อแบบย้อนเวลาหรือเดินหน้าระหว่างสถานที่ที่ต่างกัน) เป็นต้น การเล่าเรื่องจะน่าสนใจและสมบูรณ์เพียงใดก็ขึ้นอยู่กับผู้เล่าเรื่องด้วยว่าผู้เล่าเรื่องสามารถทำให้เรื่องที่เล่าเป็นธรรมชาติและมีความน่าสนใจชวนให้ติดตามเพียงใด

โทรทัศน์ได้นำภาพต่างๆที่สร้างขึ้นมาสู่การพัฒนาศิลปะชั้นสูง เช่น การโฆษณาของสายการบินพาณิชย์แห่งหนึ่งของอเมริกาที่นำเสนอเพียง 60 วินาทีแต่มีภาพเพียง 26 ข้อต่อ ผู้เล่าเรื่องใช้วิธีการตัดต่อแบบเดินหน้าและถอยหลังระหว่างแม่และลูก โดยนำเสนอกิจกรรมของแม่ลูกทั้ง 2 ที่ดำเนินไปพร้อมกันแต่คนละสถานที่ (ลูกกำลังเล่นสร้างตึก/แม่กำลังเสองงานในห้องประชุม / ลูกกำลังวาดภาพ / แม่นั่งพักผ่อนบนเครื่องบิน / ลูกนอนกลางวัน / แม่มารับลูก) การนำมาเชื่อมต่อกันเช่นนี้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของเนื้อหาของเรื่อง เป็นการวางแผนโปรโมทสำหรับให้กลุ่มนักธุรกิจหญิงทั่วไปให้ทราบว่า มีสายการบินหนึ่งที่ทำให้ความมั่นใจได้อย่างแน่นอนว่าทุกท่านสามารถเดินทางออกนอกเมืองและเดินทางกลับมารับเด็กๆได้ทันเวลา - ในอีกทางหนึ่งหมายถึงสายการบินแห่งนี้สามารถรวมความรักของครอบครัวและอาชีพไว้พร้อมกันได้ (ด้วยการช่วยเหลือของสายการบินยูไนเต็ดแอร์ไลน์) ที่สถานเลี้ยงเด็กกำพร้า เด็กน้อยที่แต่งตัวด้วยชุดยีนส์เหมือนทอมบอยกำลังตอดตีกบลิคคแทนที่จะเล่นตุ๊กตา เห็นได้ชัดว่าเด็กน้อยนี้จะเติบโตขึ้นและมีอาชีพการงานทำเหมือนแม่ เป็นการสื่อภาพให้โดยนัยยะว่ามีความเหมือนกันระหว่างคนทั้ง 2 ว่า แม่ลูกย่อมเหมือนกัน รวมทั้งแม้ทั้งสองจะอยู่ห่างไกลกันเพราะระยะทางแต่ชีวิตของทั้งสองก็ไม่ได้แยกตามด้วย

ไม่เพียงนำเสนอเรื่องเวลาตามลำดับที่เกิดขึ้น แต่ยังเป็นการนำเสนอระยะเวลาที่เกิดขึ้นจริงด้วย จากการศึกษาโครงวาทกรรมการเล่าเรื่องของเจอร์ราร์ด จีแนท์ (Gerard Genette) - เซย์มัวร์ แชตแมน (Seymour Chatman) ได้นำมาวิเคราะห์ละเอียดความสัมพันธ์ระหว่างเวลาของเนื้อเรื่อง กับ เวลาของวาทกรรม ได้ 5 ข้อ ดังนี้

1. Summary คือ เวลาของวาทกรรมสั้นกว่าเวลาของเนื้อเรื่อง เช่นการสรุปเรื่อง จะใช้ภาพเล่าเรื่องและใช้เพียงคำพูดเป็นส่วนประกอบ

2. Ellipsis คือ การละวาทกรรมใช้ภาพเป็นตัวเล่าเรื่อง เช่น จากการเดินออกจากตึกไปขึ้นรถ ไม่จำเป็นต้องใช้วาทกรรม เพราะภาพก็สามารถสื่อถึงเรื่องราวได้

3. Scene คือ วาทกรรมกับเนื้อเรื่องใช้เวลาเท่ากัน โดยการเล่าเรื่องส่วนใหญ่เวลาของวาทกรรมก็จะเท่ากับเวลาของเนื้อเรื่อง

4. Stretch คือ เวลาของวาทกรรมยาวกว่าเวลาของเนื้อเรื่อง เช่น ภาพ Slow Motion การบรรยายจะใช้เวลานานกว่าภาพที่นำเสนอ

5. Pause คือ ภาพหยุดนิ่งแต่ยังมีการเล่าเรื่องจากการบรรยายหรือตัวอักษร

มีการศึกษาว่าอะไรคือประเด็นสำคัญในการบ่งชี้ว่าเวลาเหล่านั้นมีการบิดเบือน เมื่อพิจารณาเรื่องธุรกิจพบว่าการตัดทอนบางอย่างไว้ในฐานที่เข้าใจแล้ว เช่น เหลือแค่ "ก่อน" และ "หลัง" - โฆษณาผงซักฟอกที่เสนอก่อนการซักเสื้อผ้าที่สกปรกมาก แต่เมื่อซักแล้วเสื้อผ้ากลับมาสะอาดใหม่อีกครั้ง โดยการตัดตอนซักเสื้อผ้าออกไป การหดและยืดเวลา เช่น ตอนแม่และลูกจากกันและกลับมาเจอกันโดยใช้ภาพช้า Slow motion เพื่อให้ได้อารมณ์ยิ่งขึ้น

ทฤษฎีการเล่าเรื่องช่วยสร้างความเข้าใจต่อคุณภาพของการผลิตโทรทัศน์ที่ไม่เหมือนใคร นั่นคือ ความสามารถในการถ่ายทอดสด ที่ถูกชี้ให้เห็นถึงระยะเวลาของการนำเสนอกับเวลาแห่งความเป็นจริงที่ซ่อนอยู่ในเวลาเดียวกัน โดยการถ่ายทอดสดนี้สามารถบันทึกเก็บไว้และสามารถนำมาออกอากาศได้อีกครั้ง อย่างไรก็ตามมีแบบแผนเกี่ยวกับเวลาในการเล่าเรื่องทั้งหมด 3 แบบ คือ เวลาของเรื่องที่เล่า เวลาของการเล่าจริง และเวลาในการออกอากาศจริง

3. การจัดลำดับเนื้อหา (Schedule)

ในการเล่าเรื่องทางโทรทัศน์นั้นจะต้องพิจารณาถึงตารางการออกอากาศของรายการด้วย เพราะเวลาในการออกอากาศทุกนาทีมีค่ามหาศาล ดังนั้น การจัดลำดับเนื้อหาแต่ละรายการต้องมีการวางลำดับเนื้อหาให้ผู้ชมเข้าใจและน่าติดตาม การจัดลำดับเนื้อหารายการโทรทัศน์จึงเปรียบเหมือนการต่อจิ๊กซอว์ (Jigsaw Puzzles) ที่ต้องนำรายละเอียดเนื้อหาแต่ละช่วงมารวมกันเพื่อให้ออกมาเป็นเนื้อเรื่องที่สมบูรณ์

การเล่าเรื่องในรายการโทรทัศน์จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับเวลาที่ได้รับจากทางสถานี และการเล่าเรื่องทางโทรทัศน์นั้นมีการขัดจังหวะด้วยการโฆษณาดังนั้นการเล่าเรื่องจะต้องปรับตัวให้เข้ากับการขัดจังหวะจากโฆษณา เช่น ก่อนที่จะตัดเข้าสู่โฆษณาเรื่องที่เล่ามักจะอยู่ในจุดสำคัญแล้วจึงตัดเข้าโฆษณา เพื่อที่จะดึงผู้ชมไม่ให้เปลี่ยนไปช่องอื่น แล้วรอคอยที่จะดูช่วงต่อไป และสำหรับรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอเป็นตอนๆติดต่อกัน ในการนำเสนอครั้งต่อไปก็จะทบทวนเรื่องราวที่ได้เสนอไปแล้วก่อนหน้า เพื่อให้ผู้ชมที่เพิ่งชมเป็นครั้งแรกสามารถเข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการเข้ารหัส (The Codes of Television)

การเล่าเรื่องมีความสำคัญในการบอกกล่าวเนื้อหาหรือมีการนำเสนอเรื่องราวนั้นอย่างไร ซึ่งในการนำเสนอจำเป็นต้องศึกษาขั้นตอนการผลิตโดยเทคนิคทางโทรทัศน์โดยต้องกระบวนการเข้ารหัส (Encoding) เพื่อทราบถึงความหมายที่ได้มีการเข้ารหัสไว้

John Fiske กล่าวว่า แม้ว่าการเกิดเหตุการณ์ต่างๆในโลกจะเป็นไปโดยธรรมชาติแต่่วิธีการเลือกเฉพาะเหตุการณ์บางเหตุการณ์มาเล่า และวิธีการเล่า (การนำเสนอ/รายงาน) นั้นมิใช่เรื่องที่เป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติ แต่ว่าเป็นเรื่องที่มีปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยอย่างแน่นอน (สุภาพร เพชรศิริ, 2535 : 1) ดังนั้นในการผลิตรายการโทรทัศน์จึงเป็นอย่างมากที่จะต้องคัดเลือกเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งมานำเสนอ ซึ่งเมื่อสามารถเลือกเหตุการณ์ใดมานำเสนอได้แล้วนั้น ขั้นตอนต่อไปคือจะมีกระบวนการอย่างไรในการนำเหตุการณ์นั้นมานำเสนอโดยวิธีการผลิตด้วยเทคนิคโทรทัศน์ ซึ่งต้องมีกระบวนการในการเข้ารหัสหรือมาสร้างความหมายอย่างไรที่จะทำให้ผู้รับสาร สามารถรับสารได้ตรงกับสิ่งที่ผู้ส่งต้องการ

ดังนั้นการสร้างควมหมายหรือรหัสจึงเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิต ตัวสาร และผู้รับสาร ซึ่งเป็นแหล่งของบริบทที่ตัวสารจะเข้าไปมีความสัมพันธ์ร่วมอยู่ในสารบบของความหมายต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบอยู่ในโลกแห่งวัฒนธรรมของเรา การเข้ารหัสหรือการสร้างควมหมายมีโครงสร้างแบ่งเป็นลำดับชั้นต่างๆตามภูมิต่อไปนี้ (John Fiske, 1996 : 4-6)

การเข้ารหัสทางโทรทัศน์ (The Code of Television)

เหตุการณ์ที่จะถ่ายทอดทางโทรทัศน์ได้รับการเข้ารหัส (Encoded)
ในระดับแรกโดยรหัสของสังคม (Social Codes) เช่น

ระดับแรก

ความเป็นจริง (Reality)

รูปลักษณ์ภายนอก การแต่งกาย การแต่งหน้า สภาพแวดล้อม พฤติกรรม
การพูดจา ลักษณะท่าทาง การแสดงออก เสียง เป็นต้น

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้รับการเข้ารหัสทางเทคนิคการนำเสนอทางโทรทัศน์
ในระดับที่สองโดยรหัสทางเทคนิค (Technical Codes) เช่น

ระดับที่สอง

การเป็นตัวแทน (Representation)

กล้อง แสง การตัดต่อ เพลง เสียง

ถ่ายทอดรหัสการนำเสนอตัวแทนความเป็นจริงตามธรรมเนียมปฏิบัติ
(Conventional Representational Code) ที่ทำให้เกิดเป็นการนำเสนอแบบต่างๆ เช่น
การเล่าเรื่อง ปมขัดแย้ง ตัวละครคอน การกระทำ บทสนทนา จาก การแสดง

ระดับที่สาม

อุดมการณ์ (Ideology)

เป็นส่วนหนึ่งที่ถูกจัดให้มีความสอดคล้องและการยอมรับทางสังคม
ในระดับที่สามโดยรหัสทางอุดมการณ์ (Ideological Codes) เช่น
ปัจเจกชนนิยม ความเป็นใหญ่ของเพศชาย เชื้อชาติ ชนชั้น วัตถุนิยม ทุนนิยม เป็นต้น

ในระดับแรก "ความเป็นจริง" เป็นสิ่งที่ได้รับการเข้ารหัสแล้วโดยวัฒนธรรมหนึ่งๆ แม้จะมีความเป็นจริงที่เป็นวัตถุวิสัย และความเป็นจริงในเชิงประจักษ์อยู่ก็ตาม แต่การรับรู้ความเป็นจริงไม่มีหลักที่เป็นสากลหรือเป็นวัตถุวิสัย "ความเป็นจริง" ในวัฒนธรรมใดๆก็ตามล้วนเป็นผลผลิตของรหัสวัฒนธรรมนั้นๆ ดังนั้น "ความเป็นจริง" จึงเป็นสิ่งที่ได้รับการเข้ารหัสแล้ว ไม่ใช่สิ่งที่ "ดิบ" หาก "ความเป็นจริง" ที่ได้รับการเข้ารหัสแล้วนั้นถูกถ่ายทอดทางโทรทัศน์ รหัสทางเทคนิค และ ธรรมเนียมในการนำเสนอต่างๆของสื่อ ก็ถูกนำมาใช้เพื่อให้ "ความเป็นจริง" นั้นสามารถถ่ายทอด 2 แบบ นั่นคือ 1) สามารถถ่ายทอดโดยใช้เทคโนโลยี 2) เป็นตัวสารทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมแก่ผู้ชมโทรทัศน์

รหัสทางสังคมในระดับของ "ความเป็นจริง" ก็คือเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งด้านรูปลักษณะภายนอก เช่น หน้าตา การแต่งกาย การแต่งหน้า ลักษณะท่าทาง การพูดจา ภาษาที่ใช้ หรือ ด้านเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น เช่น พฤติกรรมที่แสดงออกตามลักษณะสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล ภัยทางธรรมชาติ ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ และภัยที่เกิดจากความประมาทเลินเล่อ ต่างๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนสามารถเลือกและนำมากำหนดในการนำเสนอผ่านทางสื่อได้

โดยการเข้ารหัส ในระดับที่ 2 นั่นคือ รหัสทางเทคนิค การนำเสนอทางเทคนิคของสื่อโทรทัศน์โดยการสร้างความหมายหรือการเข้ารหัสที่ไม่ใช่เป็นภาพเหตุการณ์เท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่สามารถระบุและวิเคราะห์ให้เห็นได้ เช่น การเลือกสรรของผู้ผลิตที่จะให้ความหมายกับสิ่งที่ถูกถ่ายออกมาว่ามีการเลือกสถานที่อย่างไร รูปลักษณะของแต่ละคน หรือการเลือกสรรของช่างภาพ เช่น จับภาพไฟก๊ส ระยะเวลา การเคลื่อนไหว (ของกล้องและเลนส์) การวางกล้องหรือการเลือกมุมกล้องและเลนส์อย่างไร เช่น การเกิดอุบัติเหตุรถชนกันบนท้องถนน เพื่อการเล่าเรื่องถึงความน่ากลัวของอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้กับทุกคนทุกชนชั้น ถ้าปราศจากความระมัดระวัง

ดังนั้นในการนำเสนอในระดับนี้ จะต้องเสนอภาพบรรยากาศบนถนนที่โล่งแต่ทางแคบ ในเวลาตี ๓ ตัดภาพสลับไปมาของรถ 2 คัน ทางด้านซ้ายและขวาของจอภาพ จะเห็นว่าคันหนึ่งเป็นรถสปอร์ตความเร็วสูงราคาแพง พฤติกรรมของคนในรถเป็นกลุ่มเด็กหนุ่ม 4 คน กำลังเฮฮาตามวัยคะนอง ส่วนอีกคันเป็นรถกระบะเก่าๆคนขับอยู่ในวัยกลางคนที่เพิ่งกลับจากการทำงาน มีลูกเล็กๆหนึ่งคนนั่งหลับบนตักของภรรยา สภาพภายนอกของคนและรถทั้งสองต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่สิ่งหนึ่งที่รถทั้งสองคันมีเหมือนกันคือการขับรตมาด้วยความเร็วสูง โดย

ฝ่ายแรกเกิดจากฤทธิ์แอลกอฮอล์ ส่วนฝ่ายหลังเกิดจากความเหน็ดเหนื่อยจึงอยากรีบกลับบ้าน ช่วงภาพก็จะเลือกใช้มุมกล้องและการเคลื่อนไหวของกล้องที่แสดงถึงความเร็วของรถทั้งสองตัดต่อสลับไปมา และเมื่อรถทั้งสองขับมาถึงจุดที่จะสวนกันช่วงภาพก็จะจับภาพของคนขับทั้งสองเพื่อแสดงถึงอาการตกใจ ต่างก็พยายามหลบกัน และตัดมาอีกที่เป็นภาพกว้างเห็นรถทั้งสองชนกันกระเด็นไปคนละทาง คนขับทั้งฝ่ายต่างเสียชีวิตภาพก็จะถ่ายให้เห็นใกล้ๆว่าสภาพของทั้งคู่นั้นน่ากลัวมาก ส่วนเด็กหนุ่มที่เหลืออีกสามคนนอนร้องครวญครางเลือดเต็มไปหมด อาการช็อคสาหัสมาก ภรรยาของคนขับก็เสียชีวิตเช่นกัน แต่เด็กน้อยวัย 4 ขวบไม่เป็นอะไรมากเพราะอยู่ในอกแม่ แต่เด็กก็นั่งร้องไห้เสียงดัง อยู่คนเดียวด้วยความไร้เดียงสาและตกใจ ภาพก็ค่อยๆ ซูมเอาที่ขยายออกเป็นภาพกว้างๆ เพื่อเห็นบรรยากาศทั้งหมด กลุ่มที่เกิดอุบัติเหตุก็ค่อยๆ เห็นเป็นภาพเล็กลงเรื่อยๆ มีแต่เสียงเด็กเท่านั้นที่ยังร้องเสียงดังท่ามกลางความมืดและความเงียบอย่างโดดเดี่ยว

ในระดับที่ 3 Ideology Code สำหรับรหัสการนำเสนอตัวแทนความเป็นจริงตามธรรมเนียมปฏิบัติและทางอุดมการณ์ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรหัสทั้งสองประเภทนี้เป็นสิ่งลวงตาและมองเห็นได้ยาก และมีลักษณะเป็นงานวิจารณ์ เช่น การที่นางเอกจะต้องคอยถามพระเอกในเรื่องต่างๆ แสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์เรื่องความเป็นใหญ่ของเพศชาย เป็นต้น

การที่จะเข้าใจกระบวนการของการขึ้นลง ของแผนภูมिरหัสต่างๆข้างต้น จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ "ความเป็นจริง" การนำเสนอตัวแทนความเป็นจริงทางเทคนิค และอุดมการณ์รวมตัวกันอยู่อย่างมีความสอดคล้องกัน เพื่อให้คนดูเกิดความเข้าใจในหลายๆด้าน เช่น 1) การชี้แนะด้านการดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามแบบแผน มีมุมมองที่กว้างขึ้น 2) การตอกย้ำถึงการทำได้ดีทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น หรือเป็นเอกภาพตามธรรมชาติ การวิเคราะห์เชิงสัญวิทยาเป็นวิธีการที่พยายามแสดงให้เห็นว่าระดับชั้นต่างๆของความหมายที่ได้รับการเข้ารหัสนั้นถึงการจัดโครงสร้างไว้อย่างไรในรายการโทรทัศน์

ดังนั้นการนำ "ความเป็นจริง" มานำเสนอโดยผ่านเทคนิคทางโทรทัศน์โดยการเข้ารหัสเพื่อสื่อความหมายให้คนดูทางบ้านเข้าใจนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษากระบวนการในการเข้าสร้างควมหมายโดยการเข้ารหัสทางเทคนิคโทรทัศน์

แนวคิดรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์

การสัมภาษณ์เป็นวิธีการที่มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับรายการโทรทัศน์ ไม่ว่าจะป็นรายการที่มีเนื้อหาสาระอย่างไร การสัมภาษณ์สามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของรายการ ช่วยให้รายการโทรทัศน์มีชีวิตชีวา และเป็นที่น่าสนใจ เพราะคนเราทุกคนมีสัญชาตญาณความต้องการ ออยากรู้อยากเห็น และมักให้ความสนใจที่จะรู้จักเรื่องส่วนตัว หรือความเคลื่อนไหวหรือบางแง่บางมุมของบุคคลที่น่าสนใจ การสัมภาษณ์ที่เห็นทั้งภาพได้ยินทั้งเสียงจากสถานที่จริงยิ่งทำให้รายการโทรทัศน์นั้นได้บรรยากาศ เป็นที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น การจัดทำรายการสัมภาษณ์ถ้ามองอย่างผิวเผินอาจเห็นเป็นเรื่องง่าย คือ มีคน 2 คนมาซักถามกัน คนหนึ่งถาม อีกคนตอบ แต่การสัมภาษณ์ที่น่าดูนั้นต้องเตรียมมาอย่างดี ดังนั้น การสัมภาษณ์หรือการถามคำถามจึงมีความสำคัญ และ การสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีการเตรียมตัว และการจัดสัมภาษณ์ตามขั้นตอนต่างๆนั้น มีองค์ประกอบทางด้านเทคนิค ด้านกฎหมาย และศิลปะซึ่งต่างจากการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้าโดยไม่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กลุ่มเป้าหมาย การจัดรายการสัมภาษณ์ก็เหมือนกับรายการอื่นๆ คือ ต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เช่น

“รายการเปิดอก” เป็นการสัมภาษณ์เต็มรูปแบบ คือ สัมภาษณ์ตลอดรายการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ความเคลื่อนไหวในสังคมปัจจุบัน และกลุ่มผู้ชมเป้าหมายคือประชาชนทั่วไป

“รายการเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช” เป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ กลุ่มเป้าหมาย คือนักศึกษาของ มสธ.ที่กำลังศึกษาเรื่องนั้นๆ อยู่

“รายการข่าวของสถานีโทรทัศน์” กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ชมทั่วไป ส่วน “รายการสัมภาษณ์ประกอบรายการสารคดีหรือนิตยสารทางอากาศ” และอื่นๆ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของรายการนั้นๆ

อย่างไรก็ตามในการสัมภาษณ์ต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มเป็นอย่างมาก ในบางรายการ หมายถึง ผู้ให้สัมภาษณ์ควรต้องเป็นบุคคลที่กลุ่มเป้าหมายยอมรับ เพราะจะช่วยให้รายการมีความน่าเชื่อถือ ศักดิ์สิทธิ์ จริงจัง และ ได้รับความนิยม และ อย่าลืมว่า ในการสัมภาษณ์นั้น ผู้สัมภาษณ์เป็นเพียงสื่อกลางหรือตัวแทนของผู้ชมเท่านั้น มิได้มีหน้าที่ แสดงความคิดเห็นหรือแสดงความสำคัญของตัวเองออกมา ต้องตระหนักว่ามีได้ทำการ สัมภาษณ์ตัวเอง แต่ต้องทำหน้าที่ "ตั้ง" คำตอบจากผู้ถูกสัมภาษณ์มาสู่ผู้ชม

วัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ โดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ 3 ลักษณะ คือ

1. การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง (The Feature interview หรือ Informational Interview) ผู้ชมต้องได้คำตอบที่เป็นความจริงหรือข้อเท็จจริง หรือ ข่าวสาร รวมทั้งเรื่องราวที่น่าสนใจ คำถามมักเป็นคำถาม ทำไม...เมื่อไร...อย่างไร...มีผลเป็นอย่างไร เป็นต้น เมื่อจบการ สัมภาษณ์ผู้ชมต้องหายข้องใจ ในเรื่องที่เป็นหัวข้อของการสัมภาษณ์นั้น หรือเหตุการณ์ที่กำลัง เกิดขึ้นและเป็นที่น่าสนใจแก่คนในสังคมในช่วงเวลานั้นๆ เช่น เหตุการณ์ไฟไหม้ที่โรงแรมรอยัลจอมเทียน และผู้ถูกสัมภาษณ์คือผู้ที่รอดชีวิตจากเหตุการณ์ในครั้งนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และการพยายามหนีเอาตัวรอด การสัมภาษณ์นี้จะต้องแสดงให้เห็นถึง ความน่ากลัวของเหตุการณ์ และ เห็นถึงความทรमानของผู้ถูกสัมภาษณ์จนผู้ชมทางบ้านเกิด ความรู้สึกสงสาร และเกิดความกลัวต่อเหตุการณ์ไฟไหม้ เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์เพื่อสำรวจทัศนคติหรือความรู้สึก (The opinion-research interview หรือ Personality Interview หรือ vox pop หรือ Voice of people) เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นข้อขัดแย้ง ข้อสงสัย และเป็นที่น่าสนใจของคนทั่วไป ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ ได้ข้อมูล แต่ต้องการรู้ว่า ประชาชนคิดอย่างไร ผู้ให้สัมภาษณ์จะแสดงความคิดเห็นทัศนคติ ความ รู้สึก บุคลิกภาพของตนออกมา คำตอบจากผู้ถูกสัมภาษณ์บางกลุ่มนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของความ คิดเห็นของประชาชนทั่วไป ซึ่งอาจเป็นคำตอบที่แสดงถึงความเห็นด้วย ไม่เห็นด้วยเป็นบวกหรือ เป็นลบก็ได้ เพราะคำถามนั้นจะเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

3. การสัมภาษณ์บุคคลผู้มีชื่อเสียง (Celebrity Interview หรือ The Interview with a well-know person) เป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียง หรือมีความสามารถในแขนงใดแขนง

หนึ่ง และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป มีวัตถุประสงค์เพื่อยกย่องให้เกียรติเขา การสัมภาษณ์นี้ต้องการแสดงออกให้เห็นถึงบุคลิกภาพ ความคิด ทักษะคิด ตลอดจนการดำเนินชีวิต เป็นการเข้าไป "สัมผัส" บุคคลที่มีชื่อเสียงคนนั้น เช่น สัมภาษณ์บุคคลดีเด่น คนไทยตัวอย่าง นักร้องชนะเลิศ ประกวด นางงามโลก เป็นต้น

เวลา ผู้จัดต้องคำนึงถึง เวลาออกอากาศที่จะทำให้รายการ "ติดตลาด" นอกจากนั้น ยังต้องคำนึงถึงช่วงเวลาของการสัมภาษณ์ที่จะติดต่อออกอากาศ และ ช่วงเวลาในการผลิตอีกด้วย ช่วงเวลาของการสัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับสาระที่ต้องการได้จากการสัมภาษณ์ ในรายการสัมภาษณ์เต็มรูปแบบต้องวางแผนการป้อนคำถาม เพื่อให้ได้คำถามที่ต้องการภายในเวลาของรายการ ส่วนการสัมภาษณ์ที่เป็นส่วนประกอบของรายการรูปแบบอื่น ควรติดต่อให้ได้ สาระตรงตามต้องการในช่วงเวลาที่พอเหมาะ ต้องกระชับ ตรงประเด็น ไม่เยิ่นเย้อ ตัดภาพ ตัดเสียง และ ส่วนที่ไม่จำเป็นออก

สำหรับเวลาในการผลิตรายการสัมภาษณ์ ต้องมีการวางแผนล่วงหน้าในเรื่องต่อไปนี้ เช่น วัตถุประสงค์เฉพาะรายการ บุคคลที่จะไปสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ การเตรียมคำถาม เครื่องมือในการสัมภาษณ์ ความยาวที่ต้องการจริง การนัดหมายล่วงหน้า เป็นต้น การวางแผนผลิตล่วงหน้าดังกล่าว จะช่วยให้ได้รายการสัมภาษณ์ที่น่าสนใจได้มาตรฐาน และมีคุณค่าตรงตามวัตถุประสงค์

การมีสมาธิและการตั้งใจที่แน่วแน่ การสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์นั้นต้องการสมาธิ และความใส่ใจอย่างแรงกล้าของผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องคอยระวังมิให้การสัมภาษณ์ ออกนอกทางหรือละเมิดข้อจำกัดบางประการของโทรทัศน์ และทำให้การสัมภาษณ์คงความ น่าสนใจไว้ได้ ซึ่งหมายถึงจะต้องทำให้ทุกอย่างดูเป็นธรรมชาติและไม่เครียดการคำนึงถึง มุมกล้องหรือไมโครโฟนและเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อให้ได้บทสัมภาษณ์ที่สร้างความบันเทิงแก่ผู้ ชมและผู้ฟังได้ รวมทั้งการควบคุมเวลาโดยไม่เร่งการสัมภาษณ์ สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยการควบคุมตัวเอง การควบคุมผู้อื่น และการควบคุมสถานการณ์ต่างๆ ให้เป็นไปตามทิศที่ต้องการ ซึ่ง จะต้องใช้สมาธิและความตั้งใจอย่างมาก

โครงสร้างการสัมภาษณ์ รายการสัมภาษณ์ หมายถึง การที่คน 2 คนหรือมากกว่า มาพูดคุย ซักถาม ปัญหา ข้อข้องใจ ชี้แจงเรื่องราว ข่าวสาร ตามหัวข้อหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ในรายการสัมภาษณ์จึงมีผู้สัมภาษณ์ และ ผู้ให้สัมภาษณ์

1. ผู้สัมภาษณ์ คือ ผู้ทำหน้าที่ในการซักถามเพื่อให้ได้คำตอบตามที่ต้องการจากผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ต้องทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวแทนผู้ฟัง ต้องพยายามทำความเข้าใจว่าผู้ฟังนั้นกำลังสนใจในเรื่องใด และต้องเข้าใจหน้าที่ของตนเองว่าตนเป็นตัวประกอบของรายการ ผู้ถูกสัมภาษณ์นั้นเป็นตัวแสดงนำ ในการดำเนินการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์จึงมีจุดเน้นบางประการที่ผู้สัมภาษณ์ควรคำนึงคือ

ประการแรกนั้น ผู้สัมภาษณ์จะต้องรับบทบาทของตนคือ การเป็นผู้ให้ความบันเทิงหรือผ่อนคลายแก่ผู้ฟัง และเป็นผู้ที่จะต้องทำให้การสัมภาษณ์ดูกันเองและไม่เกร็ง มีผู้กล่าวว่า "ผู้สัมภาษณ์ที่เชี่ยวชาญที่สุด คือ ผู้ที่ทำให้การสัมภาษณ์ดำเนินไปอย่างราบรื่นและดูสบายๆ จนทำให้ผู้ชมสงสัยว่า ทำไมผู้สัมภาษณ์จึงได้ค่าตัวแพงนัก ทั้งๆที่ไม่ต้องทำอะไรเลย

ประการต่อมาเนื่องมาจากข้อจำกัดบางประการของการออกอากาศ เช่น เวลา เป็นต้น ผู้สัมภาษณ์ทางโทรทัศน์จึงต้องควบคุมการสัมภาษณ์ให้เป็นไปตามทิศทางและภายในกรอบที่ต้องการ

2. ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้ที่ตอบคำถามของผู้สัมภาษณ์เพื่อให้ได้เรื่องราวตามที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการ โดยเรื่องและผู้ให้สัมภาษณ์ตอบนั้นมีทั้งเรื่องที่เป็นส่วนตัวคือ ประวัติชีวิตของตนเอง ตั้งแต่เด็กถึงโต ทำงาน แต่งงาน เป็นต้น เรื่องราวชีวิตการทำงานหรือประสบการณ์ที่แปลกน่าสนใจ ผู้ให้สัมภาษณ์โดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เล่าโดยเป็นเรื่องของตนเองหรือเรื่องที่ตนไปเกี่ยวข้องกับด้วย

3. บทและโครงร่างของบท (Story Line) เป็นสิ่งที่รายการสัมภาษณ์ต้องมีการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงนั้นมีโครงสร้างที่แน่ชัดเพื่อควบคุมเวลาและเป็นไปตามการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ผู้สัมภาษณ์จะต้องเข้าถึงหัวใจของการสัมภาษณ์และใช้คำถามที่มีความเสี่ยงสูงเร็วกว่าการสัมภาษณ์ทั่วไป เพราะไม่มีเวลาที่จะค่อยๆสร้างความสัมพันธ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์มากนัก

เพื่อลดความเสี่ยงในการถามคำถามและเข้าถึงหัวใจของการสัมภาษณ์โดยเร็ว ผู้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จึงใช้วิธีเกริ่นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามบางคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ก่อนเข้ารายการแต่มิใช่คำถามที่จะใช้โดยตรงในการสัมภาษณ์ การหาโอกาสพูดกับผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อนรายการยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์

การใช้ภาษาท่าทางและอวัจนภาษาอื่น ๆ ภาษาท่าทาง และอวัจนภาษาอื่น ๆ เช่น การสบตา การพยักหน้ารับ การเอนตัวเข้าหา ฯลฯ คือ สิ่งที่ช่วยการสื่อสารกับผู้ถูกสัมภาษณ์ ให้กำลังใจ และลดความไม่เชื่อมั่นตนเองของผู้ถูกสัมภาษณ์ให้น้อยลง ที่สำคัญคือ ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มุ่งความสนใจมาที่ตัวบุคคล มากกว่าการกังวลถึงกล้องและคณะผู้ทำงานซึ่งล้อมอยู่ ณ ที่นั้น

การปล่อยให้เกิดช่องว่าง (Dead Air) ขณะที่การเกิดช่องว่างหรือความเงียบขึ้นในระหว่างการสัมภาษณ์เป็นสิ่งที่ผู้สัมภาษณ์พยายามหลีกเลี่ยง การปล่อยให้เกิดช่องว่างเป็นเทคนิคหนึ่งซึ่งผู้สัมภาษณ์ใช้เพื่อตั้งใจเว้นช่วง และกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดต่อไปเรื่อยๆ โดยเชื่อว่า หลังจากที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามหนึ่งๆแล้ว และผู้สัมภาษณ์ไม่แสดงท่าทีที่จะถามอะไรต่อ แต่กลับเงียบอยู่ ผู้ถูกสัมภาษณ์จะรู้สึกกังวลที่ต้องปล่อยให้เกิดความเงียบขึ้น จึงพยายามอุดช่องว่างนั้นด้วยการพูดต่อไป ซึ่งหมายถึงผู้ถูกสัมภาษณ์จะเผยข้อมูลต่างๆออกมามากขึ้น โดยดูได้จากตัวอย่างดังนี้

ผู้ถูกสัมภาษณ์ : ลาเหตุที่ดีฉันหยุดพักการแสดงไปนั้น ไม่ได้เกิดจากปัญหาส่วนตัวกับใคร เพียงแต่รู้สึกอยากพักผ่อน เพราะเหนื่อยเหลือเกิน เมื่อหัวหน้าอนุญาตให้พักก็เลยรีบฉวยโอกาสนั้นไว้...

ผู้สัมภาษณ์ : (เงียบไป 4-5 วินาที ผู้ถูกสัมภาษณ์พยายามสบสายตาเพื่อขอคำถามใหม่)

ผู้ถูกสัมภาษณ์ : ก็.....(รู้สึกกังวลเล็กน้อย เพราะไม่ทราบจะพูดอะไรดีให้การสนทนาต่อเนื่องไป)....คงจะพักไปสักกระยะหนึ่ง จนกว่าตัวเองจะพร้อม

ผู้สัมภาษณ์ : (ยังคงเงียบอยู่เว้นช่วงไปอีก 3-4 วินาที)

ผู้ถูกสัมภาษณ์ : แต่ก็.....ไม่น่าห่วงอะไรเพราะทางสถานีฯ ก็มีคนแสดงแทนอยู่แล้ว และเป็นคนที่เขาสนับสนุนมากเสียด้วย

ผู้สัมภาษณ์ : เพราะเหตุนี้หรือเปลวคะ ที่ทำให้คุณไม่พอใจ และขอหยุดพักการแสดง

การใช้เทคนิคนี้ได้ต้องมีประสิทธิภาพต้องอาศัยความชำนาญของผู้สัมภาษณ์อย่างมากที่จะไม่ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกว่าผู้สัมภาษณ์ตั้งใจบังคับให้ตนพูด รวมทั้งจะต้องมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น ภาแล้ว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิภาวี วิโรจน์พันธุ์ วิจัยเรื่อง "การสร้างความหมายวัฒนธรรมวัยรุ่นในรายการปกิณกะบันเทิงทางโทรทัศน์" เพื่อศึกษาลักษณะรูปแบบและเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมวัยรุ่นที่ถูกถ่ายทอดผ่านรายการปกิณกะบันเทิงทางโทรทัศน์ และกระบวนการสร้างความหมายของตัวบทเกี่ยวกับวัฒนธรรมวัยรุ่นในรายการ ซึ่งผลการวิจัยพบว่ากระบวนการสร้างความหมายวัฒนธรรมวัยรุ่นผ่านสื่อโทรทัศน์มีการเข้ารหัสในระดับต่างๆ ระดับแรกเป็นการเข้ารหัสทางสังคมเพื่อสร้างการรับรู้ "ความเป็นจริงเกี่ยวกับวัฒนธรรมวัยรุ่น" ระดับที่สอง เป็นการเข้ารหัสทางเทคนิคการนำเสนอทางสื่อโทรทัศน์ที่มีต้นแบบมาจากสถานีโทรทัศน์ MTV ระดับที่สาม เป็นการเข้ารหัสทางอุดมการณ์ที่ทำให้เกิด การรับรู้ และตีความตามอุดมการณ์ทันสมัยนิยม บริโภคนิยมและ ตะวันตกนิยม โดยการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางต่อการวิจัยในกลวิธีการเล่าเรื่องที่ต้องผ่านกระบวนการเข้ารหัสทางเทคนิคโทรทัศน์ถึงการสร้างความหมาย ผู้ผลิตรายการต้องการสื่อถึงผู้ชมที่บ้าน

อรัญญา มิ่งเมือง วิจัยเรื่อง "การเล่าข่าวทางวิทยุ" โดยศึกษาถึงวิธีการเล่าข่าว และความหมายที่ปรากฏออกมาจากการเล่าข่าว ทางวิทยุ จากการศึกษานี้ได้พบว่า วิธีการเล่าข่าวของผู้จัดรายการที่เป็นกรณีศึกษาประกอบไปด้วยการบรรยาย การสร้างมุขตลก การสร้างภาพพจน์ การแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น โดยงานวิจัยในครั้งนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางต่อการเล่าเรื่องในรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ได้ในแนวทางหนึ่งที่เป็นไปตามกลวิธีในการเล่าเรื่องนั่นเอง

ศิริพงษ์ สุทธิโยธิน วิจัยเรื่อง "กลยุทธ์ในการนำเสนอรายการโทรทัศน์ รูปแบบปกิณกะบันเทิง" เพื่อศึกษาถึงกลยุทธ์ในการนำเสนอรายการ โดยการศึกษาจากรายการโทรทัศน์ 3 รายการ คือ รายการสี่มุมสแควร์ รายการจันทร์กระจิบ และ รายการทไวไลท์โชว์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า รายการโทรทัศน์รูปแบบปกิณกะบันเทิงมีลักษณะเป็นรายการที่มีความหลากหลายในเนื้อหาและวิธีการนำเสนอมากกว่าเนื้อหาสาระ สำหรับกลยุทธ์ในการนำเสนอรายการในด้านเนื้อหาพบว่าทั้ง 3 รายการมีแนวเรื่องและขอบเขตของเนื้อหาสาระคล้ายกัน คือ เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตและผลงานของบุคคลที่มีชื่อเสียง ดนตรี และ เพลง เรื่องตลก ศิลปการแสดงและเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวทางสังคม

โดยงานวิจัยนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิจัยเรื่อง "กลวิธีการเล่าเรื่องโดยผ่านกระบวนการเข้ารหัสในรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์" ได้ทั้งในด้านรูปแบบการนำเสนอและการสัมภาษณ์ โดยเฉพาะการสัมภาษณ์ในรายการจันทร์กระจิบ ที่พบว่าใช้วิธีการนำเสนอค่อนข้างเป็นทางการ (Formal) เครื่องคิดโนบท (Scripted) เน้นคุณภาพในการผลิตใช้วิธีการดำเนินเรื่องแบบละคร (Dramatization) ซึ่งการค้นพบนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางต่อการวิจัยครั้งใหม่ได้เป็นอย่างดี